

Programmarapportage Ag
2018-2022 Programmarap
sector 2018-2022 Program
groene sector 2018-2022 Pro
Agrarische en groene sector
Programmarapportage Agra
2018-2022 Programmarapp
sector 2018-2022 Programm
groene sector 2018-2022 Pro
Agrarische en groene sector
Programmarapportage Agra
2018-2022 Programmarapp
sector 2018-2022 Programm
groene sector 2018-2022 Pro
Agrarische en groene sector
Programmarapportage Agra
2018-2022 Programmarapp
sector 2018-2022 Programm
groene sector 2018-2022 Pro

Nederlandse Arbeidsinspectie
Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Programma- rapportage Agrarische en groene sector 2018-2022

Inhoud

Managementsamenvatting	4
Agrarische sector	4
Aanpak van de Nederlandse Arbeidsinspectie	4
Resultaten	5
Onderzoeken	6
Tot slot	7
1 De agrarische en groene sector	8
1.1 Kenmerken van de agrarische en groene sector	8
1.2 Sectorspecifieke problemen	8
1.3 Ontwikkelingen	8
2 Aanpak Nederlandse Arbeidsinspectie	10
2.1 Aandachtsgebieden van de Arbeidsinspectie in de agrarische en groene sector	10
2.2 Doelen van het programma	10
2.3 Ingezette interventies	11
3 Realisatie Arbo (Gezond en Veilig werken)	12
3.1 Rundvee	12
3.2 Varkenshouderijen (silo's, dierlijke stof, endotoxine)	12
3.3 Zero accidents: samenwerking met Stigas	13
3.4 Champignonsector	14
3.5 Boomrooierijen	15
3.6 Klachten en Meldingen Arbo	15
4 Realisatie Arbo en AMF gezamenlijk (Eerlijk, Gezond en Veilig werken)	16
4.1 Glastuinbouw	16
4.2 Pluimvee	16
4.3 Corona inspecties	17
4.4 Uiensector	17
4.5 Bomen en struiken	17
4.6 Bloemenveilingen	18
5 Realisatie AMF (Eerlijk werken)	19
5.1 Open teelten (Hardfruit, Zacht fruit, houtig fruit)	19
5.2 Asperges	21
5.3 Klachten en meldingen	21
6 Resultaten A&O onderzoeken	22
6.1 'Verklaringsbereidheid arbeidsmigranten uit Midden- en Oost-Europa'	22
6.2 'Houding en gedrag van vrijwilligers in de sector bos- en natuurbeheer'	22
6.3 Applicatie adressenselectie en teeltkalender	23
6.4 'Boerenlong'	23
6.5 'Bedrijfsverzorgingsdiensten'	23
6.6 'Certificering en auditinstanties'	24
6.7 Pilot: 'horen van getuigen'	24
6.8 'Stofproblematiek in de Pluimveehouderij'	24
6.9 Onderzoek 'Systeemmodel van de agrarische sector'	25
7 Tot slot	26

8	Bijlage	27
8.1	Bijlage – Programmacijfers 2019	27
8.2	Bijlage – Programmacijfers 2020	29
8.3	Bijlage – Programmacijfers 2021	31
8.4	Bijlage – Programmacijfers 2022	33

Managementsamenvatting

Agrarische sector

De agrarische en groene sector in Nederland bestaat uit grofweg 78.000 bedrijven. De sector draagt voor ongeveer 1,4% bij aan het bbp en is goed voor ongeveer 329.000 banen tijdens piekperioden. Deze sector is nauw verweven met de levensmiddelenindustrie. De toegevoegde waarde (€ 49 miljard) en de sterke exportpositie betekent dat de sector agrarisch en groen als een strategisch belangrijke sector kan worden gezien.

De sterk fluctuerende vraag naar arbeid in een aantal seizoensgebonden deelsectoren is de meest bepalende invloed op problemen in de sector. Hierdoor kent de sector een grootschalige inzet van ingehuurde werknemers via uitzendbureaus, maar ook via informele netwerken. Er is voor werkenden sprake van risico's bij zowel hun arbeidsbeloning als arbeids- en rusttijden. Ook arbeidsuitbuiting en schijnconstructies komen voor. In de agrarische sector is daarnaast sprake van diverse serieuze risico's bij gezond en veilig werk. Zo is het aantal arbeidsongevallen per 100.000 werknemers ruim drie keer zo hoog als het landelijk gemiddelde. De kans op een dodelijk arbeidsongeval is zelfs het tienvoudige van elders op de arbeidsmarkt. Ook komen beroepsziekten, fysieke belasting en huid- en luchtwegaandoeningen door werken met gewasbeschermingsmiddelen en dierlijke stoffen regelmatig voor.

Een aantal ontwikkelingen in de wereld draagt bij aan de problematiek die in de sector speelt op het gebied van eerlijk, gezond en veilig werken. Denk hierbij aan de oorlog in Oekraïne, de stijgende energieprijzen, de druk op uitstootreductie (waaronder stikstof) in relatie tot natuurbehoud, beschikbaarheid van arbeidskrachten (waaronder arbeidsmigranten), automatisering, robotisering en schaalvergroting. Deze ontwikkelingen zetten extra druk op de bedrijfsvoering en arbeidsomstandigheden in deze sector.

Aanpak van de Nederlandse Arbeidsinspectie

Op het gebied van *eerlijk werk* richt de Arbeidsinspectie zich in de agrarische en groene sector op onderbetaling (Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag - WML), illegale tewerkstelling (Wet arbeid vreemdelingen - WAV) en overschrijding van de arbeids- en /of rusttijden (Arbeidstijdenwet - ATW). Op het gebied van *veilig werk* richt de Arbeidsinspectie zich op een onveilige werkomgeving (valgevaar, aanrijdgevaar, explosie of brand) en werken met (onveilige) machines. Op het gebied van *gezond werk* richt de Arbeidsinspectie zich op fysieke overbelasting (repetitief werk) en op de blootstelling aan sectorspecifieke gevaarlijke stoffen zoals gewasbeschermingsmiddelen, mestgassen of ontsmettingsmiddelen zoals formaline.

Ingezette handhavingsinstrumenten

Op het terrein van *eerlijk werk* is de belangrijkste oorzaak van overtredingen het bewust niet naleven van de regels. Daarom is gekozen voor het uitvoeren van inspecties, herinspecties en de inzet van handhavingsinstrumenten daarbij. De beïnvloeding van niet-willende bedrijven gebeurde verder door, brieven-campagnes in de sector, communicatie en signalering (richting brancheorganisaties, beleid en politiek) en het ondersteunen en stimuleren van initiatieven in de branche.

Op het terrein van *gezond en veilig werk* liggen oorzaken veel meer in de onbewuste niet-naleving en van regels en andere factoren. Daarom is voor gezond en veilig werk voornamelijk ingezet op inspecties, herinspecties, beïnvloeding van de sector, druk op de keten (branche) zetten, brievencampagnes in de sector, communicatie en signalering.

Resultaten

Realisatie Arbo (gezond en veilig werken)

In de *rundveesector* is een mix van interventies ingezet. Naast inspecteren heeft de Arbeidsinspectie onder meer gesprekken gevoerd met partijen in de branche, voorlichtingsavonden gehouden en een briefcampagne gevoerd. De rundveesector heeft sindsdien merkbaar verbeteringen doorgevoerd en ook de brancheorganisaties (Land- en Tuinbouworganisatie Nederland (LTO), Nederlands Agrarisch Jongeren Kontakt (NAJK) en Stigas) nemen hun verantwoordelijkheid richting hun achterban.

Uit de gehouden inspecties kwam naar voren dat de sector grote hoeveelheden formaline gebruikt. Om koeien te beschermen tegen de infectieziekte mortellaro laten veehouders hun koeien door een desinfecterend voetbad van formaline lopen. Een formalinebad (formaldehyde gemengd met water) werkt effectief en is relatief goedkoop. De dampen ervan kunnen echter op termijn kanker in de neus en keel van agrarisch medewerkers veroorzaken. Het gebruik is niet verboden, maar moet wel veilig gebeuren. Formaldehyde staat op de [SZW-lijst met kankerverwekkende stoffen](#). Er is contact met de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) over dit onderwerp om te kijken of het gebruik van dit middel (in deze toepassing) alsnog verboden kan worden.

In de sector *varkenshouderijen* is een inspectieproject uitgevoerd gericht op het vergroten van de veiligheid en het voorkomen van ongevallen en beroepsziekten. Ook heeft de Arbeidsinspectie ingezet op een cultuuromslag in veilig en gezond werken binnen deze branche. Stigas en de Producentenorganisatie Varkenshouderij (POV) geven (meer) aandacht aan veilig werken op het erf en in de stal. Daarnaast heeft Stigas veel aanvragen gehad voor (hulp bij) het maken van een RI&E. De POV heeft zich ontwikkeld tot een partij die initiatief neemt en werkt aan een vitale varkenshouderij. Met de interventies zijn de eerste stappen gezet, maar er moet nog veel gebeuren om de arbeidsveiligheid op varkensbedrijven structureel te verbeteren. Het moment van de interventie komt op het moment dat de gehele sector voor een grote omslag staat. Dat biedt de sector de kans om veilig en gezond werken een prominente plek te geven in de bedrijfsvoering.

Het *zero accidents* project van Stigas rondom veiligheid op boerenerven loopt nog steeds. Elk jaar worden nieuwe thema's gekozen waaraan via campagnes, voorlichting of andere initiatieven aandacht wordt besteedt, zoals aanrijdgevaar. De Arbeidsinspectie is actief deelnemer hieraan.

In de *champignonsector* is een inspectieproject uitgevoerd om het aantal beroepsziekten door fysieke belasting terug te dringen. De werkafspraken die de Arbeidsinspectie met de champignonsector heeft gemaakt zijn hiervan het resultaat. In 2023 zal via herinspecties bezien worden in hoeverre deze werkafspraken hebben geleid tot een betere naleving van de arbeidsomstandighedenregelgeving.

Uit verkennende inspecties in de sector *bomenrooiers* bleek dat de bedrijven zich bewust zijn van de risico's en hier ook naar handelen. De Arbeidsinspectie blijft toezicht houden, met een passende frequentie.

Realisatie arbo en AMF (eerlijk, gezond en veilig werken)

In 2019 en 2020 hebben in de *glastuinbouw*, deels in samenwerking met andere programma's en ketenpartners, inspecties plaatsgevonden gericht op alle wetten rondom arbeidsmarktfraude en arbeidsomstandigheden. Daarbij zijn veel overtredingen vastgesteld en waren er signalen van malafide arbeidsbemiddeling. Ook is er een onderzoek gedaan naar de risico's van gewasbeschermingsmiddelen. Daaruit blijkt dat, hoewel men zich in de sector bewust is van de risico's, er in de praktijk vaak onvoldoende maatregelen worden genomen. De arbeidsinspectie blijft actief toezicht houden.

In 2017-2018 zijn er in de *pluimveesector* inspecties uitgevoerd op het gebied van eerlijk, veilig en gezond werken. Dit gebeurde in samenwerking met de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA). Het was de bedoeling om in deze programmaperiode ook de pluimveesector te inspecteren, maar dat is door de uitbraak van vogelgriep niet doorgegaan. Inspecties vergroten immers het risico op overdracht op inspecteurs en op verspreiding van het virus tussen de te inspecteren pluimveebedrijven. De Arbeidsinspectie streeft ernaar om in de volgende programmaperiode in de pluimveesector te inspecteren.

De Arbeidsinspectie heeft tijdens de coronapandemie in 2020 *corona-inspecties* opgezet. Het doel hiervan was om te controleren of de coronaregels binnen de bedrijven werden nageleefd en daarmee gezond en veilig werken voor werknemers werd gewaarborgd. Naar aanleiding van meldingen bleek dat er coronahaarden waren binnen de sector. De inspecteurs zijn in gesprek gegaan met de desbetreffende werkgevers voor de naleving van de coronamaatregelen. Deze gesprekken bleken over het algemeen afdoende om werkgevers te bewegen de coronamaatregelen na te leven.

Tijdens het inspectieproject in de *bloemenveilingen* is geïnspecteerd op de coronamaatregelen, Arbozorg, Voorlichting, Onderricht en Toezicht (VOeT), gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM's) en aanrijdgevaar. Over het algemeen waren de genomen coronamaatregelen in orde en werden deze ook nageleefd. De problemen die in het verleden bestonden over aanrijdgevaar waren grotendeels opgelost.

Resultaten AMF (eerlijk werken)

Binnen de deelsector *open teelt* (*hardfruit, zachtfruit, houtig fruit*) zijn vooral AMF-inspecties ingezet, aangezien de ervaring leert dat hier veel met kwetsbare tijdelijke krachten wordt gewerkt. Hoewel in deze subsectoren bewuste overtredingen werden geconstateerd, is er soms ook sprake van overtredingen door kennisgebrek bij werkgevers en werknemers.

De arbeidsinspectie voerde frequent gesprekken met de brancheorganisatie Nederlandse Fruittelers Organisatie (NFO). Om de werkwijze van de Arbeidsinspectie toe te lichten, is voorafgaand aan het oogstseizoen van het hardfruit in 2022, een interview verschenen in het vakblad *Fruitteelt*. Ook heeft de Arbeidsinspectie twee voorlichtingsavonden georganiseerd voor de sector. Verder zijn herinspecties uitgevoerd bij bedrijven waar eerder overtredingen zijn vastgesteld.

Het was voor de Arbeidsinspectie onduidelijk hoe het er in de *bomen- en struikensector* voor stond wat betreft eerlijk werken. Ter verkenning zijn drie AMF-inspecties uitgevoerd. Bij die inspecties zijn overtredingen geconstateerd op de Wet arbeid vreemdelingen. Tijdens de inspecties zijn mensen aangetroffen die op het moment van werken geen juiste werkvergunning konden overhandigen.

In 2017 en 2018 zijn er met de *uiensector* gesprekken gevoerd over de arbeidsomstandigheden en is er toelichting gegeven op de wetgeving op AMF-terrein. In navolging van deze gesprekken zijn in de afgelopen programmaperiode een aantal inspecties uitgevoerd waarbij is gekeken naar zowel eerlijk, gezond als veilig werken in de uiensector.

In de *aspergesector* heeft de Arbeidsinspectie verschillende AMF-inspecties uitgevoerd. Via aankondigingsbrieven zijn aspergebedrijven vooraf geïnformeerd over deze controles, die mogelijk ook bij hun bedrijf zouden plaatsvinden. Daarnaast zijn de aspergebedrijven zowel voorafgaand als tijdens het oogstseizoen via een LinkedIn-campagne gewezen op de inspecties. Ook andere organisaties - zoals Land- en Tuinbouw Organisatie Nederland (LTO) - en verschillende media - zoals BNR Nieuwsradio¹ - besteedden aandacht aan de controles van de Arbeidsinspectie.

Onderzoeken

Voor dit programma zijn verschillende onderzoeken uitgevoerd op strategisch, tactisch en operationeel niveau. Zo zijn er onderzoeken gedaan naar: aspergillose, mestopslag in de dierhouderijen, stofproblematiek in de pluimveector, bedrijfsverzorgingsdiensten, certificering en auditinstanties, houding en gedrag van beheervrijwilligers in bos en natuur en een systeemmodel van de agrarische sector. Ook is een verkenning uitgevoerd naar de verklaringsbereidheid van arbeidsmigranten en is er een pilot geweest gericht op het horen van getuigen door inspecteurs. De resultaten van deze onderzoeken en analyses zijn benut bij de (in)richting inspecties en stakeholdergesprekken gedurende de programmaperiode, en ter voorbereiding op de nieuwe programmaperiode vanaf 2023.

¹ <https://bnr.nl/gemist?date=18-03-2022&time=13-01-18>

Tot slot

Het programma Agrarische en groene sector van de Arbeidsinspectie heeft een positieve bijdrage geleverd aan het gros van de bij gestelde doelen (§ 2.2). In een groot aantal subsectoren zijn, met soms beperkte middelen, diverse interventies succesvol ingezet. Sectoren en hun branchevereniging zijn in beweging gebracht en bij overtreders zijn handhavingsmiddelen effectief ingezet. De welwillendheid, professionaliteit en grote bereik van belangenorganisaties in deze sector hebben een belangrijke bijdrage geleverd aan de successen.

Voor enkele doelen geldt dat deze niet of slechts gedeeltelijk zijn behaald. Dit heeft een aantal redenen. De coronapandemie en het meermaals uitbreken van de vogelgriep en andere ziektes heeft de beweegruijnte van de Arbeidsinspectie in de agrarische sector, zowel letterlijk als figuurlijk, aanzienlijk beperkt. Ook hebben (periodieke) capacitaire beperkingen, maar ook de (maatschappelijke) discussies rondom stikstof, gas- en energieprijzen tot aanpassing van onze inzet genoopt.

1

De agrarische en groene sector

1.1 Kenmerken van de agrarische en groene sector

De agrarische en groene sector in Nederland bestaat uit grofweg 78.000 bedrijven.² Kenmerkend voor de sector is het hoge percentage kleine bedrijven, met name in de dierhouderij en de open teelt. De sector draagt voor ongeveer 1,4% bij aan het Bbp³ en is goed voor ruwweg 329.000 banen tijdens piekperiodes, waarvan 176.000 op de loonlijst en 153.000 op inhuurbasis.⁴ Daarbij is er sprake van nauwe verwevenheid met andere delen van de economie, in het bijzonder de levensmiddelenindustrie. De toegevoegde waarde (49 miljard) en de sterke exportpositie van dit agrocomplex betekent dat de sector agrarisch en groen als een strategisch belangrijke sector kan worden gezien.

1.2 Sectorspecifieke problemen

De meest bepalende invloed op problemen in de sector is de zeer sterk fluctuerende vraag naar arbeid in een aantal seizoensgebonden deelsectoren. In het bijzonder zijn dit de open teelten waar in oogstperioden het aantal werknemers kan verviervoudigen. Hierdoor kent de agrarische sector een grootschalige inzet van ingehuurde werknemers via uitzendbureaus (met name in de glastuinbouw, veelal uit het buitenland), maar ook via informele netwerken.

1.2.1 *Sectorspecifieke problemen op het gebied van eerlijk werken*

De agrarische bedrijven hebben te maken met een voortdurende, scherpe (internationale) concurrentie, waarbij besparing op de (loon)kosten een belangrijk doel in de bedrijfsvoering is. De combinatie van kwetsbaar (veel flexibele contracten en laaggeschoold) personeel, de teeltgebonden arbeidspieken en de continue aandacht voor kostenreductie, maakt dat het eerlijk werken voortdurend onder druk staat. Voor werknemers is sprake van inspectiebrede arbeidsrisico's ten aanzien van hun arbeidsbeloning en de arbeids- en rusttijden. Ook arbeidsuitbuiting en schijnconstructies komen voor.

1.2.2 *Sectorspecifieke problemen op het gebied van gezond en veilig werken*

In de agrarische sector is sprake van diverse serieuze risico's op het gebied van gezond en veilig werk. Zo is het aantal arbeidsongevallen per 100.000 werknemers ruim drie keer zo hoog als het landelijk gemiddelde.⁵ Ook komen beroepsziekten regelmatig voor zoals rugklachten door fysieke belasting en huid- en luchtwegaandoeningen door werken met gewasbeschermingsmiddelen en dierlijke stoffen.⁶

1.3 Ontwikkelingen

Een aantal ontwikkelingen in de wereld draagt bij aan de problematiek die in de sector speelt op het gebied van eerlijk, gezond en veilig werken.

1.3.1 *Oorlog Oekraïne en energieprijzen*

Begin 2022 viel Rusland Oekraïne binnen. Dit heeft geleid tot effecten in Oekraïne zelf waar de oogst en export van voornamelijk graan en mais, veelal stagneerde. De algehele voedselprijs van graan en mais steeg hierdoor aanzienlijk in de rest van de wereld. Tegelijkertijd zorgden sancties gericht aan Rusland ervoor dat de export van bepaalde producten uit Nederland stopte en dat de Westerse landen hun import van

² <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/81589NED/table?fromstatweb>

³ [Cbs \(2020\), De landbouw in de Nederlandse Economie](#)

⁴ <https://www.agrimatie.nl/PublicatiePage.aspx?subpubID=2525&themaID=2264&sectorID=3534>

⁵ [Inspectie SZW, Monitor arbeidsongevallen 2020, p.28-29, Monitor arbeidsongevallen 2021; p.7](#)

⁶ [Trends en ontwikkelingen | Risico's in beeld \(risicosinbeeld.nl\)](#)

voornamelijk gas en olie uit Rusland aanzienlijk verminderden. Voor de Nederlandse agrarische sector hebben deze ontwikkelingen geleid tot een algehele stijging van kosten, zoals die van veevoer, kunstmest en warmte-energie die nodig is in de glastuinbouw. Dit heeft direct en indirect effect op de (eerlijke) arbeidsomstandigheden in de gehele agrarische sector. Een sector die normaal toch al onder druk staat vanwege scherpe internationale concurrentie.

1.3.2 Beschikbaarheid arbeidskrachten (migranten)

De coronacrisis bleek veel invloed te hebben op de beschikbaarheid van arbeidskrachten voor de agrarische sector en dan met name op het wegblijven van arbeidsmigranten uit Midden- en Oost-Europa. Voor bedrijven werd het lastiger om vacatures te vullen en aan de benodigde (piek)capaciteit om te kunnen oogsten te voldoen. In 2022 bereikte het aantal openstaande vacatures in Nederland een hoogtepunt. Veel werknemers vonden aantrekkelijker werk elders, wat ook van invloed is op de beschikbaarheid van het aantal werknemers in de agrarische sector. Agrariërs hebben moeite om een aantrekkelijke werkplek te bieden en werknemers aan zich te binden.

Door de oorlog in Oekraïne is er een aanbod ontstaan van gevluchte Oekraïners die in Nederland vergunningvrij mogen werken. De agrarische sector lijkt hier dankbaar gebruik van te maken, met als gevolg dat door de Arbeidsinspectie inmiddels ook misstanden zijn geconstateerd in met name de glastuinbouw.

1.3.3 Automatisering, robotisering en Schaalvergroting

Door het wegblijven van werknemers en dan met name arbeidsmigranten, staan veel agrarische bedrijven voor de keuze om meer te gaan investeren in automatisering en robotisering. Tot voor kort werd de keuze om hierin te investeren uitgesteld, met name door de beschikbaarheid van goedkope arbeidskrachten in de vorm van arbeidsmigranten.

1.3.4 Stikstof

De recente discussies rondom de benodigde stikstofreductie door de agrarische sector brengt veel onzekerheid met zich mee of en hoe agrarische bedrijven de toekomst tegemoet kunnen gaan. Dat zet niet alleen een rem op de investeringsbereidheid, maar maakt ook dat, gelet op het verscherpte wantrouwen in de overheid binnen deze sector, het bereiken van deze sector en het effectief uitvoeren van inspecties ingewikkelder is geworden.

2 Aanpak Nederlandse Arbeidsinspectie

2.1 Aandachtsgebieden van de Arbeidsinspectie in de agrarische en groene sector

Op het gebied van *eerlijk werk* richt de Arbeidsinspectie zich binnen het programma Agrarische en groene sector op onderbetaling (Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag - WML), illegale tewerkstelling (Wet arbeid vreemdelingen - WAV) en overschrijding van de arbeids- en /of rusttijden (Arbeidstijdenwet - ATW). Op het gebied van *veilig werk* richt de Arbeidsinspectie zich op een onveilige werkomgeving (valgevaar, aanrijdgevaar, explosie of brand) en werken met (onveilige) machines. Op het gebied van *gezond werk* richt de Arbeidsinspectie zich op fysieke overbelasting (repetitief werk) en op de blootstelling aan sector-specifieke gevaarlijke stoffen zoals gewasbeschermingsmiddelen. *Gezond* en *veilig werken* vallen daarbij onder de Arbowet.

2.2 Doelen van het programma

Op het gebied van eerlijk werken:

1. Bescherming van kwetsbare groepen aan de onderkant van de arbeidsmarkt, in het bijzonder arbeidsmigranten;
2. Het bevorderen van eerlijke beloning en bewustzijn daarover bij werkenden;
3. Verhogen van de naleving van de ATW, de WML, de WAV, de Waadi en de WagwEU;
4. Het blootleggen van onderliggende mechanismen op de arbeidsmarkt ten behoeve van signalering en een gerichtere aanpak van misstanden;
5. Het bevorderen van goed opdrachtgeverschap t.b.v. de bescherming van kwetsbare groepen aan de onderkant van de arbeidsmarkt;
6. Versterking van de samenwerking met branches, sociale partners en andere partijen en stimuleren van het nemen van eigen verantwoordelijkheid voor eerlijk werk door werkgevers en branches.

Op het gebied van gezond werken:

1. Beperking van de ziektelast/voortijdige sterfte als gevolg van beroepsziekten (in het bijzonder door fysieke overbelasting en blootstelling aan sectorspecifieke gevaarlijke stoffen);
2. Het creëren van meer bewustzijn met betrekking tot de gevaren van stoffen (waaronder gewasbeschermingsmiddelen, die deels kankerverwekkend en reprotoxisch zijn);
3. Het creëren van meer bewustzijn met betrekking tot de gevaren van dierlijk stof (waaronder in de dierhouderij);
4. Hoger op de agenda krijgen van het onderwerp biologische agentia.

Op het gebied van veilig werken:

1. Versterking van het risicobewustzijn én naleving op het gebied van arbeidsveiligheid;
2. Vermindering van het aantal ongevallen door werken op hoogte, werken met gevaarlijke machines, aanrijdgevaar en explosie of brand;
3. De ontwikkeling van een door de branche geaccepteerde norm voor de veiligheid op het erf (onder andere van voer- en kunstmestsilo's, omgang met vee);
4. Het blootleggen van onderliggende mechanismen die het voortbestaan van onveilig werk in de sector in de hand werken.

2.3 Ingezette interventies

2.3.1 **Gezond en veilig werken**

Op het terrein van *gezond en veilig werk* is voornamelijk ingezet op inspecties, herinspecties, beïnvloeding van de sector, druk op de keten (branche) zetten, brievencampagnes in de sector, communicatie en signalering. Beïnvloeding van de sector, en druk op de keten zetten gebeurde onder andere door deel te nemen aan platforms en andere overleggen. Er is veelvuldig samengewerkt met Stigas, LTO en andere branchepartijen.

Voor het terugdringen van het aantal beroepsziekten als gevolg van fysieke belasting en blootstelling aan gevaarlijke stoffen, zijn twee projecten uitgevoerd (fysieke belasting paddenstoelenteelt en project dierhouderij). Wat betreft de risico's van gewasbeschermingsmiddelen wordt verwezen naar het project glastuinbouw (zie hoofdstuk 3).

Voorts heeft het programma bijgedragen aan een beter bewustzijn met betrekking tot de gevolgen aan stofblootstelling. In dit verband zijn twee onderzoeken uitgevoerd (onderzoeksprojecten 'Boerenlong' en 'Stof binnen de pluimveehouderij').

2.3.2 **Eerlijk werken**

Op het terrein van *Eerlijk werk* is de belangrijkste oorzaak van overtredingen het bewust niet naleven van de regels. Daarom is gekozen voor het uitvoeren van inspecties, herinspecties en het daarbij inzetten van handhavingsinstrumenten. De beïnvloeding van niet-willende bedrijven gebeurde verder door druk op de keten (branche) te zetten, brievencampagnes in de sector, communicatie en signalering en het ondersteunen en stimuleren van initiatieven in de branche.

De inspecties zijn vooral ingezet binnen de deelsector open teelt, aangezien de ervaring leert dat hier veel met kwetsbare, tijdelijke krachten wordt gewerkt. Ook zijn herinspecties uitgevoerd bij bedrijven waar eerder overtredingen zijn vastgesteld. In de glastuinbouw zijn gecombineerde AMF-/Arbo-inspecties uitgevoerd.

3

Realisatie Arbo (Gezond en Veilig werken)

Inspecties en interventies op het gebied van gezond en veilig werken hebben plaatsgevonden in de sub-sectoren: Champignonsector, Dierhouderijen, Bomenrooierijen, Bloemenveilingen, Arbocatalogi, Klachten en meldingen en verkenningen.

3.1 Rundvee

De rundveesector is voor de arbeidsinspectie een moeilijk benaderbare doelgroep die wakker gemaakt moe(s)t worden. De sub-sector is op de hoogte van wet- en regelgeving, kent de ongevallen, maar handelt niet.

In de periode van juni 2021 tot april 2022 is gebruik gemaakt van een mix van interventies. In eerste instantie zijn er gesprekken gevoerd met zowel Stigas als branchepartijen (LTO, NJAK). Het doel van deze gesprekken was enerzijds om meer zicht te krijgen op de problematiek in de sector en deze te begrijpen, anderzijds om inspecties aan te kondigen. Verder heeft het programma AGS een voorlichting verzorgd tijdens het boerenkoffie uurtje van de werkgeverslijn. Daarnaast is een brievencampagne opgezet. De brief was informerend en aankondigend van aard en bevatte informatie over de RIE en het basiscontract en verwees voor handelingsperspectieven naar Stigas. In totaal zijn 3.500 bedrijven aangeschreven. Hierna hebben inspecties plaatsgevonden waarbij ook vragenlijsten zijn afgenomen om meer informatie te verzamelen over de risico's in de sector. Het doel van de mix van interventies was om de rundveehouders meer bewust te maken van de plicht en noodzaak van goede arbeidsomstandigheden op het boeren erf.

3.1.1 Resultaten en vervolg

Stigas, LTO en NJAK hebben verschillende activiteiten ontplooid richting hun achterban als het gaat om veilig werken op het erf. Daarnaast heeft Stigas veel aanvragen gehad voor (hulp bij) het maken van een RIE (meer dan 1.000 aanvragen). De Arbeidsinspectie heeft naast de voorlichting ook veel moeten handhaven. Met de interventies zijn de eerste stappen gezet, maar er moet nog veel gebeuren om veilig werken op het erf te verbeteren.

De interventie heeft ook een belangrijke bijeffect gehad. De inspecteurs troffen grote hoeveelheden formaline aan op de geïnspecteerde erven. Dit product wordt gebruikt voor het schoonmaken van poten en hoeven van de koeien. Formaline is echter kankerverwekkend. Het is onduidelijk waarom het gebruik van dit product (nog) niet is verboden. Met ILT is contact over dit onderwerp. Over een gezamenlijke interventie gericht op dit specifieke risico wordt nog nagedacht.

3.2 Varkenshouderijen (silo's, dierlijke stof, endotoxine)

Varkenshouderijen werken, mede door hoge productiekosten en hoge concurrentie, onder hoge druk. Dit leidt tot een verhoogd risico op het gebied van veilig werken. Daarnaast bevatten varkensstallen hoge concentraties agrarische stof, met name endotoxinen. Varkenshouders hebben daardoor verhoogde kansrisico op klachten van de luchtwegen zoals COPD en astma. 25% van de varkenshouders krijgt op latere leeftijd stof gerelateerde longklachten. Varkenshouders zijn zich bewust van deze risico's, maar nemen nauwelijks preventieve maatregelen. Er is in de sector veel focus op 'diergezondheid', maar relatief weinig aandacht voor 'mensgezondheid'. Het aanpakken van de bron is wenselijk, maar vergt investeringen en innovatie.

Primaire doelstelling van het inspectieproject was het vergroten van de veiligheid en het voorkomen van ongevallen. Ook zijn beroepsziekten meegenomen bij deze inspecties. Ook wilde de Arbeidsinspectie beter zicht krijgen op de stand der techniek, een overleg met de sector over de uitkomsten van de inspecties en een dialoog tot stand brengen met de branche over de veiligheidscultuur.

De inspecties werden gehouden op de volgende onderwerpen: Aanrijdgevaren, Inrichting erf, (Dierlijk) stof/Endotoxinen, Onderhoud⁷, Struikelen en uitglijden (orde en netheid), Elektrische veiligheid gebouw gebonden e-installatie, onstabiele opslag van materialen/goederen en aanwezigheid van een RI&E.

Daarnaast is er een 'cultuurproject dierhouderijen' gestart in samenwerking met Capgemini. Het cultuurproject bestond uit expertsessies over de gezond- en veiligheidscultuur bij varkenshouderijen. Het doel was 'samen werken aan een gezond- en veiligheidscultuur'.

3.2.1 Resultaten en vervolg

Stigas en de POV zijn in beweging gekomen als het gaat om veilig werken op het erf en in de stal. Daarnaast heeft Stigas veel aanvragen gehad voor (hulp bij) het maken van een RI&E. De POV heeft zich ontwikkeld van een meer gesloten partij naar een partij die het voortouw neemt en werkt aan een vitale varkenshouderij. Stalklimaat en bedrijfsvoering zijn hier een onderdeel van.

De Arbeidsinspectie heeft naast handhaven ook ingezet op een cultuuromslag in veilig en gezond werken binnen deze branche. Met de interventies zijn de eerste stappen gezet, maar er moet nog veel gebeuren om veilige werken op het varkensbedrijf structureel te verbeteren.

Het moment van de interventie kwam ook op het moment dat de gehele sector voor een grote omslag staat (schaalvergroting en opgaven op het terrein van klimaat- en energie). Dit heeft als voordeel dat het kansen biedt om aandacht te besteden aan een gezondere bedrijfsvoering. Gedragsverandering en het effect van de interventie op de lange termijn moet nog blijken.

3.3 Zero accidents: samenwerking met Stigas

De afgelopen jaren vonden op het erf veel aanrijdingen plaats met eigen kinderen, andere familieleden of erfbetreders. Ook vinden meerdere dodelijke ongevallen plaats door werkzaamheden met voer- en mestsilo's. Veroudering van voer- en mestsilo's vormt een reëel risico. De Arbeidsinspectie is daarom in 2019 aangesloten bij het initiatief 'Zero accidents' van Stigas. In het kader van een actieweek heeft de Arbeidsinspectie meegewerkt aan een [korte film](#) over veiligheid op het erf., zijn bedrijven aangeschreven over de gevaren van voer- en mestsilo's en is geïnspecteerd in de dierhouderij. Het overleg is opgestart met branchepartijen van vervoerders, leveranciers van voer, bouwers van silo's, kennisinstituut Stigas en het ministerie van SZW over gewenste aanpassing van wetgeving met betrekking tot voer- en mestsilo's. Ook is er een informerende brief verstuurd aan dierhouderijen over silo's.

⁷ Lock Out – Tag Out – Try Out (LOTOTO), Ofwel: Stopzetten en vergrendelen – Markeren – Controleren.

Het Zero accidents project loopt nog steeds. Elk jaar worden nieuwe thema's gekozen waar met campagnes, voorlichting of andere initiatieven aandacht aan besteed wordt. De Arbeidsinspectie is actief deelnemer.

Werkgevers zijn in 2021 via een LinkedIn-campagne gewezen op inspecties naar veiligheidsmaatregelen rondom het verwerken van mest.

3.4 Champignonsector

Voor een lange tijd is geprobeerd om de champignonsector te bewegen om de werkomstandigheden op zowel eerlijk als gezond en veilig werken aan te pakken. In 2015 heeft de inspectie een groot onderzoek gedaan naar de fysieke belasting in deze sector. Dit onderzoek toonde aan dat het plukken van champignons bij alle onderzochte oogstmethoden een verhoogd risico op lichamelijke klachten met zich meebrengt. De oorzaak hiervan was het repeterende karakter van het werk. Veranderingen die volgens het onderzoek tot verbetering kunnen leiden waren:

- Smallere bedden met meer ruimte tussen de bedden in een stelling
- Plukken in één laag zoals in een kistensysteem
- Het gebruik van een hydraulische lorrie
- Het gebruik van een zelfrijdende lorrie of plukwagen
- Het plukken in één laag zoals in een kistensysteem
- Verkorten van de werkdag en daarmee de duur van lichamelijke belasting.

Door de uitkomsten van dit onderzoek is de Arbeidsinspectie in 2017 gestart met een inspectietraject. De onderwerpen waarop geïnspecteerd is, zijn:
Latex en nitril handschoenen, fysieke belasting en inrichting van de arbeidsplaats.

3.4.1 Resultaten en vervolg

In 2019 is na een 2^e inspectieronde geconstateerd dat de fysieke belasting niet was verbeterd en dat de gevraagde maatregelen weinig effect hebben gehad. Als gevolg daarvan zijn informerende brieven verzonden naar de bedrijven en eisen gesteld aan fysieke belasting. Na een langdurig traject zijn in de zomer van 2022 de gemaakte werkafspraken samen met de sector bestendigd. Hiermee is gekomen tot duurzame werkafspraken voor een gezonde sector.

3.5 Boomrooierijen

In 2021, tijdens de coronalockdown, begon het programma AGS met het opnieuw starten van inspecties. Omdat er een dodelijk ongeval was geweest met het rooien van bomen, en het seizoen zich ervoor leende, is gestart met verkenningen in deze sector. De inspecties zijn uitgevoerd op zowel de locatie als op het bedrijfsadres.

Tijdens de inspecties is naar de volgende onderwerpen gekeken: Inventarisatie van risico's, de uitvoering van de RI&E⁸, uitvoering van AH-strategie, veilig werken met arbeidsmiddelen, fysieke belasting, VOE&T, persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM), werken op hoogte, en teken en ziekte van Lyme.

3.5.1 Resultaten en vervolg

Uit de verkennende inspecties bleek dat de bedrijven zich bewust zijn van de risico's en hier ook naar handelen. De sector is niet prioritair om actief te bezoeken gezien de wijze waarop zij omgaan met Arbobeleid. Uiteraard blijft de Arbeidsinspectie handhavend optreden als dat nodig blijkt.

In de zomer van 2022 is nog een gesprek geweest over het vellen van bomen en gebruik van kranen hierbij. Dit gesprek vond plaats met een afvaardiging van de branche, een specialist van de Arbeidsinspectie, en de projectleider van het programma AGS.

3.6 Klachten en Meldingen Arbo

Naast actief inspectiewerk zijn er ook reactieve inspecties uitgevoerd naar aanleiding van meldingen en signalen. Enkele onderwerpen die het programma naar aanleiding van incidenten heeft opgepakt, zijn: Chrystantenknipper, Hakselaar, Stapelen van Deense karren, Dodelijk ongeval silo, en het uitrijden van mest naar aanleiding van een dodelijk ongeval en de start van het seizoen.

Arbeidsongevallen waren aanleiding om gericht met onderwerpen aan de gang te gaan. En goed voorbeeld hiervan zijn de [Deense karren](#). Dit voorbeeld uit de praktijk is meerdere malen aangehaald als voorbeeld voor meer effect door middel van alternatieve interventies.

---

⁸ De boomrooierijsector heeft te maken met een goedgekeurde Arbocatalogus; Bos en Natuur.

4 Realisatie Arbo en AMF gezamenlijk (Eerlijk, Gezond en Veilig werken)

Inspecties en interventies op het gebied van eerlijk, gezond en veilig werken hebben plaatsgevonden in de sub-sectoren: Glastuinbouw, Pluimvee, Uiensector en Bomen en struiken. Daarnaast zijn er inspecties geweest naar aanleiding van Corona-meldingen.

4.1 Glastuinbouw

Door het relatief hoge aandeel arbeidsmigranten en inzet van tijdelijke flexibele arbeidskrachten, is naleven van de arbeidswetten in de sector glastuinbouw een probleem. Een belangrijk motief voor regelovertreding in de glastuinbouw is het behalen van economisch voordeel en het drukken van (loon)kosten om te kunnen concurreren. Door gebrek aan personeel vinden bedrijven het soms noodzakelijk dat werknemers zeer lange werkdagen maken.

4.1.1 *Inspectieresultaten*

In 2019 en 2020 hebben, deels in samenwerking met andere programma's en ketenpartners, inspecties plaatsgevonden op alle AMF-wetten en de Arbowet. Daarbij zijn veel overtredingen vastgesteld en waren er signalen van malafide arbeidsbemiddeling. In 2020 en 2021 zijn vanwege de coronapandemie betrekkelijk weinig inspecties uitgevoerd, voornamelijk om te voorkomen dat de inspecteurs binnen moesten treden bij bedrijven. Na het afnemen van de coronapandemie werd in 2022 de inspectiedruk weer verhoogd.

4.1.2 *Gewasbeschermingsmiddelen*

Verder zijn er diverse verkenningen en onderzoeken gedaan binnen de glastuinbouw (en andere deelsectoren van de agrarische sector). Daaruit blijkt dat de sector zich bewust is van de risico's van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, maar dat in de praktijk niet voldoende beheersmaatregelen worden genomen. De inspectie heeft de sector erop gewezen hoe zij wel veilig en gezond met deze middelen kunnen werken.^{9,10}

4.1.3 *Vitale glastuinbouw*

Het project 'vitale glastuinbouw' is een project dat druk op de keten zet en aandacht heeft voor gezond en veilig werken. Het project vond in het begin voornamelijk plaats in de glastuinbouw in de provincie Zeeland. In het Westland kwam het project niet goed van de grond, mede door de aanzienlijke schaalvergroting die deze sector doormaakt. Bij het opzetten van de interventie is daar te weinig rekening mee gehouden.

Ook is er een bijeenkomst geweest met Glastuinbouw Nederland en de programmamanager AGS. Verder zijn voormalig Minister van Sociale zaken en Werkgelegenheid Wouter Koolmees en de wethouder van de gemeente Westland, mee geweest met een inspectieonderzoek in de Glastuinbouw.

4.2 Pluimvee

Over de pluimveesector kwamen meldingen binnen over illegale tewerkgestelden en over arbeidsuitbuiting. Verder is er een melding geweest over kippenvangers die alleen op zondag vrij waren. In 2018 zijn er inspecties uitgevoerd, in samenwerking met de NVWA, in de pluimveesector op het gebied van eerlijk, veilig en gezond werken.

⁹ <https://www.nlarbeidsinspectie.nl/actueel/nieuws/2022/10/17/veilig-werken-met-gewasbeschermingsmiddelen>

¹⁰ AiB – special gewasbeschermingsmiddelen, Afstudeeropdracht Arbo-inspecteur

Uiteindelijk zijn de inspectieprojecten in de pluimveesector stilgelegd in verband met het uitbreken van de vogelgriep. Daarnaast was er onduidelijkheid over gezondheidsrisico's voor de inspecteurs. Onderzoeken van opsporingsdienst van de Arbeidsinspectie gingen door.

4.2.1 Resultaten en vervolg

De melding over illegale werknemers en arbeidsuitbuiting heeft niets opgeleverd. Wel is er tijdens een inspectie een minderjarige aangetroffen waarbij de werkgever zich heel agressief opstelde ten opzichte van de inspecteurs. Daarnaast gaven de inspecteurs aan dat de werkomgeving niet al te fris was, ook niet voor de inspecteurs tijdens het inspecteren. Deze bevinding is aanleiding geweest om een onderzoek te laten verrichten naar stofproblematiek binnen de pluimveesector. Dit onderzoek wordt verderop in deze rapportage toegelicht.

Naar aanleiding van de inspecties heeft de opsporingsdienst van de Arbeidsinspectie onderzoeken gedaan naar servicebedrijven met werkuren briefjes van Poolse werknemers.

Ook zijn er recent weer meldingen binnengekomen bij de Arbeidsinspectie. Gezien de problematiek binnen de sector, worden inspectieprojecten weer opgestart en navolging gegeven aan meldingen, zodra de omstandigheden het toelaten.

4.3 Corona inspecties

Tijdens de coronapandemie heeft de Arbeidsinspectie zogenoemde corona-inspecties opgezet. Deze hadden als doel om bij bedrijven te controleren of de coronaregels binnen de bedrijven werden nageleefd en daarmee gezond en veilig werken voor werknemers werd gewaarborgd. Naar aanleiding van meldingen bleek dat er coronahaarden waren, vooral op plaatsen waar veel arbeidsmigranten aan het werk waren. Dit had onder andere met de aard van de werkzaamheden te maken. Op verzoek van het programma Meldingen en Verzoeken (M&V) zijn inspecties uitgevoerd met zowel Arbo-inspecteurs als AMF-inspecteurs.

4.3.1 Resultaten en vervolg

Uiteindelijk zijn de corona-inspecties gemuteerd naar een monitor waarin 25 bedrijven zijn opgenomen. De inspecteurs zijn in gesprek gegaan met de desbetreffende werkgevers. Wat betreft AMF is hier verder niets uit naar voren gekomen. Voor ARBO is er gehandhaafd op het niet treffen van coronamaatregelen. Stigas was één van de eerste branchepartijen die samen met LTO een aanpassing in de RI&E heeft gedaan op dit onderwerp. Door de media-aandacht en de inspecties werden deze snel bij bedrijven geïmplementeerd.

4.4 Uiensector

In 2017 en 2018 zijn er met de uiensector gesprekken gevoerd over de arbeidsomstandigheden en is er toelichting gegeven op de wetgeving op AMF terrein. In navolging op deze gesprekken zijn in de afgelopen programmaperiode een aantal inspecties uitgevoerd waarbij is gekeken naar zowel eerlijk, gezond als veilig werken in de uiensector.

4.5 Bomen en struiken

De Arbeidsinspectie is nog niet eerder langs geweest bij de sector 'bomen en struiken'. Het was voor het programma onduidelijk hoe het er in deze sector voorstond wat betreft eerlijk, gezond en veilig werken. Ter verkenning zijn 3 inspecties uitgevoerd voor zowel Arbo als AMF.

4.5.1 Resultaten en vervolg

Bij de drie uitgevoerde inspecties zijn overtredingen geconstateerd op de Wet Arbeid Vreemdelingen. Tijdens de inspecties zijn mensen aangetroffen die op het moment van werken geen juiste werkvergunning konden overhandigen.¹¹ Tevens zijn onder andere overtredingen op het niet hebben van de RI&E, arbeidsmiddelen en opslag geconstateerd. Eind 2022 zijn vervolgininspecties in deze sector uitgevoerd. De resultaten daarvan komen in de loop van 2023 beschikbaar.

¹¹ Dit was in 2020, nog voordat de oorlog in de Oekraïne was gestart.

4.6 Bloemenveilingen

Eind 2020 is besloten, mede naar aanleiding van verschillende coronameldingen, om bloemenveilingen in Nederland te inspecteren. Hierbij is gecontroleerd op eerlijk werken, het nemen van coronamaatregelen, Arbozorg, Voorlichting, Onderricht en Toezicht (VOeT), het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen en aanrijdgevaar.

4.6.1 Resultaten en vervolg

Over het algemeen waren de genomen coronamaatregelen in orde en werden deze ook nageleefd. Sommige bedrijven die werkzaam zijn binnen de veilinghallen voerden hele specifieke maatregelen uit, waar de veilinghal zelf meer toezicht op zou moeten houden (denk aan spuiten en kleuren van bloemen).

De problemen die in het verleden bestonden omtrent aanrijdgevaar zijn grotendeels opgelost omdat hier vanuit de veiling zelf meer toezicht op wordt gehouden. Ook zijn er keuzes gemaakt door de veilingen wie van de werknemers de karren mogen bemensen. De resultaten zijn teruggekoppeld aan FloraHolland.

5 Realisatie AMF (Eerlijk werken)

Inspecties en interventies op het gebied van eerlijk werken hebben plaatsgevonden in de sub-sectoren: Open teelten (Hardfruit, fruit, houtig fruit), Asperges, Klachten en meldingen. Daarnaast hebben herinspecties plaatsgevonden in diverse sub-sectoren.

5.1 Open teelten (Hardfruit, Zacht fruit, houtig fruit)

In de open teelten staat er voornamelijk druk op de werktijden. Met schaars personeel dient in korte tijd de oogst van het veld te worden gehaald. Daarnaast denken werknemers, veelal arbeidsmigranten, zélf belang te hebben bij extreem lange werkweken. Tevens kan het loon - ook al is er sprake van onderbetaling - aantrekkelijk zijn, omdat de lonen in het land van herkomst vele malen lager zijn. Overigens wordt de loonkloof met onder meer Polen steeds kleiner, waardoor er minder instroom is van Poolse werknemers. Dat leidt weer tot extra personeelsschaarste. Hoewel ook in deze sub-sectoren bewuste overtredingen worden geconstateerd, is soms ook sprake van gebrek aan kennis bij de werkgevers en werknemers.

5.1.1 Resultaten

In 2019, 2020 en 2021 zijn, in samenwerking met ketenpartners, diverse interventies uitgevoerd in de sub-sectoren "Zacht en houtig fruit" en "Hardfruit". Uit deze interventies en uit informatie van ketenpartners, blijkt dat in deze sectoren met regelmaat de WML, WAV en ATW overtreden worden. Ook zijn er regelmatig signalen van ernstige benadeling en arbeidsuitbuiting.

Aardbeienplukkers betalen waar ze recht op hebben met voldoende pauze en een kloppende loonstrook, dat werkt wel zo eerlijk. <https://lnkd.in/d-riHBV>

Check hoe eerlijk u werkt [Meer informatie](#)

Via een LinkedIn-campagne in 2020 zijn werkgevers in onder meer de aardbeienteelt gewezen op de zelfinspectie Eerlijk werken.

Verder zijn er frequente gesprekken met de brancheorganisatie 'Nederlandse Fruittelers Organisatie' (NFO). In die gesprekken kwam onder andere naar voren dat zij van een aantal telers klachten hadden ontvangen over de werkwijze van de Arbeidsinspectie. De klacht ging voornamelijk over het gegeven dat de Arbeidsinspectie met grote aantallen aanwezig was. Om de werkwijze van de Arbeidsinspectie toe te lichten, is voorafgaand aan het oogstseizoen van het hard fruit in 2022 een interview verschenen in vakblad Fruitteelt, het vakblad van de Nederlandse Fruittelers Organisatie. Een inspecteur geeft hierin antwoord op vragen die in de sector het meest leven. Ook zijn er twee voorlichtingsavonden georganiseerd door de Arbeidsinspectie voor de sector.

ARBEID

De Arbeidsinspectie op je erf

Een boomgaard vol appels en peren, geen regen voerspel en een groep uitstekende plukkers. Dat belooft een goede dag te worden! En dan ineens staat de Nederlandse Arbeidsinspectie op je erf. Moet dat precies vandaag? Begrijpen ze wel wat hun bezoek voor een ondernemer betekent? En hoe weet ik eigenlijk of mijn bedrijf wel aan alle wet- en regelgeving voldoet?

PETER BALTUS, FRUITLUSFORUM.NL

Naar aanleiding van eerdere inspecties in de sector heeft de NFO Hans Jongeneel, inspecteur bij de Nederlandse Arbeidsinspectie - een aantal vragen gesteld over de inspecties. Door in gesprek met elkaar te blijven, werkt de NFO aan wederzijds begrip voor de belangen van zowel de inspectie als de fruitleider.

Hoe kijkt de Arbeidsinspectie tegen de fruitleidersector aan?
"Ondernemers in de fruitleidersector moeten in korte periodes veel werk verrichten. Zoals nu met de oogst van hardfruit. Er werken veel arbeidsmigranten die soms maar vijf weken naar Nederland komen om te werken. In de fruitleidersector zien we risico's die we in de gehele landbouwsector terugzien. Denk aan overschrijding van de arbeidsdagen, onbetaalde tijd, illegale tewerkstelling en relatief veel arbeidsongevallen. Dit zijn voorbeelden van zaken die wij de afgelopen jaren in de sector zijn tegengekomen."

Waarom voeren jullie controles uit?
"Ons doel is dat werknemers eerlijke, gezonde en veilige werkomstandigheden hebben. Dit doen we door te controleren of werkgevers zich aan arbeidswetten houden. Maar ook op andere manieren. Toen we tijdens inspecties bijvoorbeeld merken dat veel werkgevers niet bekend waren met de regels uit de Arbeidsdienwet,

hebben we hierover voorlichtingsavonden georganiseerd voor de leden van de NFO."

Waarop richten de controles zich?

"Wij controleren onder meer of mensen in Nederland mogen werken, of zij het inkomen ontvangen waar ze recht op hebben en of zij niet te lang moeten werken. Ook onderzoeken wij de arbeidsomstandigheden van de werknemers. Bijvoorbeeld of zij persoonlijke beschermingsmiddelen dragen."

Kun je je voorstellen dat controles intimiderend overkomen?

"Ik realiseer mij wat de impact van een inspectiebezoek kan zijn. Als in de voorbereiding van een inspectiebezoek houden we rekening met hoe ons bezoek overkomt. Zo weten alle inspecteurs of we werknemers uit andere landen kunnen treffen. Dit geven wij ook altijd door aan andere diensten die met onze inspecties meegaan. Hoe een werknemer op ons reageert, heeft ook te maken met zijn of haar ervaringen met overheidsinstanties uit eigen land. Mede daarom brengen we folks mee. Zo kunnen we de buitenlandse werknemer in zijn of haar eigen taal vertellen wat het doel van ons bezoek is."

Kun je je voorstellen dat werknemers soms wegrennen, zelfs als zij niets te verliezen hebben?
"Ja, dat kan ik mij goed voorstellen. Soms beheldden wij met een groep mensen het perceel van een fruitleider. Dit doen we voor onze eigen veiligheid, maar ook zodat we zorgvuldig met meerdere werknemers kunnen spreken. Een bezoek van zo'n groep kan voor sommige mensen heel spannend zijn. Zeker voor werknemers die geen Nederlands spreken of uit een oorlogsgebied komen. Ik kan me goed voorstellen dat je dan schrik en zelfs wegrent. Ik probeer werknemers die ik spreek altijd eerst gerust te stellen voordat ik inhoudelijke vragen aan ze stel. De folks die met ons meegaan hebben hier ook een belangrijke rol in."

Zullen jullie bij controles ook helikopters en drones inzetten?

"Nee, de Arbeidsinspectie zet geen helikopters in. En ook drones worden niet gebruikt bij de inspecties in de fruitleider. Wel had de Arbeidsinspectie in juni en juli een pilot om te onderzoeken of drones bruikbaar zijn bij inspecties."

Waarom horen ondernemers na afloop niet meteen wat wel en niet in orde is?

"In sommige gevallen krijgt de ondernemer meteen na afloop van de controle te horen wat wel en niet in orde is, maar dat is niet altijd mogelijk. Als wij bijvoorbeeld onderzoeken of werknemers genoeg betaald krijgen, moeten we de administratie van de ondernemer zorgvuldig beoordelen. Dat neemt tijd in beslag."

Hoelang duurt het voordat de uitkomst van een onderzoek bekend is?

"Dit hangt af van het soort onderzoek en is niet op voorhand te zeggen. De ene keer duurt het een paar dagen. Maar er zijn ook onderzoeken die veel meer tijd vragen, soms wel een jaar. Als valt in te schatten dat het onderzoek veel tijd in beslag gaat nemen, kan de inspecteur ervoor kiezen dit op voorhand aan te geven. Ook nemen we soms tussendoor contact op om aan te geven hoever we met het onderzoek zijn. En de ondernemer kan natuurlijk altijd contact met ons opnemen om te horen wat de stand van zaken is."

Hoe kan een ondernemer zich voorbereiden op een controle?

"Op zelfinspectie.nl kunnen ondernemers naar hun bedrijf kijken zoals een inspecteur dat doet. Daarnaast is het belangrijk dat een ondernemer zijn werknemers weten dat bedrijven in Nederland basisch kunnen worden door de Arbeidsinspectie en hoe zo'n inspectie eruitziet. En wat hun rechten en plichten dan zijn. Zo weten werknemers wat hun te wachten staat en voorkomen dat zij in paniek raken."

En werknemers?

"Op www.wkn.nl staat in verschillende talen welke rechten en plichten werknemers in Nederland hebben. Maar ook wat werknemers moeten regelen en welke instanties hen eventueel verder kunnen helpen zodat zij in Nederland veilig, gezond en eerlijk kunnen werken."

5.2 Asperges

De aanleiding om gedurende de programmaperiode een project in de aspergesector waren meldingen die bij de Arbeidsinspectie binnenkwamen over de sector. Nadat, door middel van een inspectie, opvolging werd gegeven aan een melding, bleek dat het mis was op het gebied van eerlijk werken binnen het desbetreffende bedrijf. Vervolgens is ervoor gekozen om meerdere onaangekondigde AMF-inspecties te houden binnen de sector.

5.2.1 Resultaten en vervolg

Voorafgaand en tijdens het oogstseizoen zijn aspergebedrijven met aankondigingsbrieven en via een LinkedIn-campagne gewezen op de inspecties. Hierbij zijn de werkgevers gewezen op de site zelfinspectie.nl van de Arbeidsinspectie, waarmee zij zich kunnen voorbereiden op een inspectiebezoek. Ook zijn de inspecties gemeld op BNR-radio.¹² Verder heeft de branchevereniging LTO melding gemaakt over de inspecties in hun nieuwsbrief. De AMF-inspecties werden veelvuldig opgepikt in de media.

Nederlandse Arbeidsinspectie
29.208volgers
Gepromoot

De asperges worden geoogst.

Heeft u de juiste vergunningen voor uw werknemers? Betaalt u hen voldoende? Zijn hun werkdagen niet te lang? En voldoet u aan de regels voor het werken met buitenlandse arbeidskrachten?

Wij controleren aspergekwekers op deze punten.

Met de zelfinspectie bereidt u zich voor op ons bezoek. U kijkt door de bril van onze inspecteur naar uw eigen bedrijf. Na afloop verschijnt een actiepuntenlijst met eventuele verbeterpunten.

Doe de zelfinspectie: <https://lnkd.in/g9RvCbU>

#daspaseerlijk #eerlijkwerken #arbeidsinspectie

EERLIJKE WERKTIJDEN
#DASPASEERLIJK ✓

Ga naar de zelfinspectie [Meer informatie](#)

Nederlandse Arbeidsinspectie
29.208volgers
Gepromoot

De asperges worden geoogst.

Heeft u de juiste vergunningen voor uw werknemers? Betaalt u hen voldoende? Zijn hun werkdagen niet te lang? En voldoet u aan de regels voor het werken met buitenlandse arbeidskrachten?

Wij controleren aspergekwekers op deze punten.

Met de zelfinspectie bereidt u zich voor op ons bezoek. U kijkt door de bril van onze inspecteur naar uw eigen bedrijf. Na afloop verschijnt een actiepuntenlijst met eventuele verbeterpunten.

Doe de zelfinspectie: <https://www.zelfinspectie.nl/zelfinspecties/eerlijk-werken>

#daspaseerlijk #eerlijkwerken #arbeidsinspectie

EEN FATSOENLIJK UURLOON
#DASPASEERLIJK ✓

Ga naar de zelfinspectie [Meer informatie](#)

5.3 Klachten en meldingen

Naast actief inspectiewerk zijn er ook reactieve inspecties uitgevoerd naar aanleiding van meldingen en signalen. De onderwerpen van deze inspecties liepen breed uiteen.

¹² <https://bnr.nl/gemist?date=18-03-2022&time=13-01-18>

6 Resultaten A&O onderzoeken

6.1 ‘Verklaringsbereidheid arbeidsmigranten uit Midden- en Oost-Europa’

AMF-inspecteurs van het programma AGS signaleerden regelmatig het knelpunt dat werknemers uit Midden- en Oost-Europa niet of beperkt meewerken aan verhooren. Hierdoor liepen inspectieonderzoeken naar de desbetreffende bedrijven regelmatig vast. Daarom is onderzoek gedaan naar de motieven van mensen uit Midden- en Oost-Europa om geen medewerking te verlenen aan deze verhooren.

6.1.1 Resultaten

In totaal zijn 33 mensen geïnterviewd. Het onderzoek heeft geleid tot inzichten in de motieven van arbeidsmigranten uit Midden en Oost- Europa om niet mee te werken aan een inspectieonderzoek. De resultaten van dit onderzoek hebben geleid tot de onderzoekspilot ‘horen van getuigen’ die verderop in dit verslag wordt beschreven.

6.2 ‘Houding en gedrag van vrijwilligers in de sector bos- en natuurbeheer’

Voor het programma AGS was het tot voor kort nog onbekend in hoeverre de sector bos- en natuurbeheer kennis had van de Arboret en in hoeverre de Arboret door hen wordt nageleefd. In de sector zijn 8.000 beheervrijwilligers actief. Om de sector beter in beeld te krijgen is gekozen voor een mix van interventies. In eerste instantie is een verkennend onderzoek gedaan, een samenwerking tussen de branchevereniging, de landschapbeheerorganisaties en de Arbeidsinspectie. Met behulp van een web-enquête is gestart met een algemeen verkennend onderzoek naar de kennis en attitude van de beheervrijwilligers in de sector van de Arboret.

Vervolgens zijn focusgroepen gehouden met de branche, waarbij vragen en onduidelijkheden die speelden bij de branchevereniging over de Arboret aan de arbeidsinspectie konden worden voorgelegd.

Nederlandse Arbeidsinspectie
30.432volgers
Gepromoot

Werken er vrijwilligers bij jou in het bos? Zorg dat jij en zij op de hoogte zijn van hun rechten en plichten. Doe de check: <https://lnkd.in/e9MfF9m>

WERKEN MET DE JUISTE
VEILIGHEIDSMaatregelen
#DASPASVEILIG

Werken met de juiste veiligheidsmaatregelen
#daspasveilig

[Meer informatie](#)

Via een LinkedIn-campagne zijn vrijwilligers, vrijwilligerscoördinatoren en bosbeheerders gewezen in 2021 op de zelfinspectie Gezond en veilig werken.

6.2.1 Resultaten

Als resultaat zijn de kennis en attitude van de beheervrijwilligers die werkzaam zijn in het bos- en natuurbeheer in beeld gebracht. Daarnaast heeft de interventie ertoe geleid dat kennis van de Arbowet is overgebracht bij zowel de beheervrijwilligers die actief zijn in het bos en de natuur als bij de branchevereniging en landschapbeheerorganisaties. Een neveneffect was dat de branchevereniging en landschapbeheerorganisaties met aanvullende vragen kwamen over de Arbowet, wat ook leidde tot diepe discussies over de verantwoordelijkheden van de betrokken partijen.

6.3 Applicatie adressenselectie en teeltkalender

Met vakinhoudelijke kennis over de gewassen die in Nederland groeien, zoals teeltinformatie en een teeltkalender, kunnen inspecteurs en projectleiders weloverwogen besluiten nemen over het juiste moment van inspectie én een goede inschatting maken van de betekenis van hun bevindingen ter plaatse. De wens van het programma AGS was dat de inspecteurs ondersteund konden worden voor het komen tot selecties van bedrijven voor inspectieonderzoeken. Daarnaast was het wenselijk dat inhoudelijke teeltinformatie beschikbaar was voor de inspecteurs.

6.3.1 Resultaten

Op dit moment is een applicatie beschikbaar voor AMF-inspecteurs waarin teeltinformatie en een teeltkalender is verwerkt en waarmee zij overzichtelijk adressen kunnen selecteren voor aankomende inspectieprojecten.

6.4 'Boerenlong'

Boerenlong ofwel Aspergillose is een term voor longaandoeningen veroorzaakt door de Aspergillus-schimmel. Deze schimmelsoort komt vooral voor in hooi, graan, diervoeders en vogeluitwerpselen. Bekende symptomen van Aspergillose zijn kortademigheid, hoesten en soms gaat de aandoening gepaard met koorts. De inspectie heeft een verkennend onderzoek gedaan om meer inzicht te verwerven in hoeverre Aspergillose speelt binnen AGS.

6.4.1 Resultaten

Het onderzoek heeft geen informatie weten te achterhalen over de mate waarin werkgerelateerde Aspergillose voorkomt onder veehouders en agrariërs. Het is vaak moeilijk vast te stellen of de werkomstandigheden de reden vormen voor Aspergillose, te meer omdat er vrijwel altijd onderliggende gezondheidsklachten moeten zijn (COPD, allergie, Covid19, etc) alvorens de Aspergillus schimmel de kans krijgt zich te nestelen. Immers bij mensen zonder dergelijke klachten wordt de schimmel door het afweersysteem onschadelijk gemaakt. Het is voorstelbaar dat veehouders en agrariërs hinder kunnen ondervinden van de Aspergillus schimmel, maar dat het min of meer milde klachten zijn die geen aanleiding geven om medisch onderzoek te laten doen. Gezien deze uitkomst van het onderzoek is besloten om geen vervolgstappen te ondernemen.

6.5 'Bedrijfsverzorgingsdiensten'

Bedrijfsverzorgingsdiensten zijn bedrijven die zorg bieden bij agrarische ondernemers die hulp nodig hebben bij uitval van personeel of in piekperiodes. Uit informatie van sociale partners is naar voren gekomen dat binnen de bedrijfsverzorgingsdiensten de ATW werd overtreden. Inspecteurs hebben een korte verkenning gedaan naar de sector. Het programma AGS had echter onvoldoende zicht op de sector agrarische bedrijfsverzorgingsdiensten en heeft een verkennend onderzoek laten uitvoeren.

6.5.1 Resultaten

Het verkennende onderzoek bracht inzicht in de sector en de bijkomende problematiek. Er zijn signalen van misstanden op het gebied van de Arbeidstijdenwet bij melkveehouderijen. De omvang van de misstanden was echter niet te achterhalen. Tijdens de verkenning zijn er, voor zover bekend, geen andere (of zwaardere) misstanden geconstateerd. De medewerkers van bedrijfsverzorgingsdiensten verdienen een aanzienlijk hoger loon dan het minimumloon, maar worden daarbij wel geacht lange werkdagen te maken.

Het programma wordt geadviseerd om met een aantal bedrijfsverzorgingsdiensten het gesprek aan te gaan en dan voornamelijk over het onderwerp arbeidstijden en urenregistraties.

6.6 'Certificering en auditinstanties'

Uit inspecties die zijn uitgevoerd in de sector zacht- en houtig fruit en uit de AMF-corona-inspecties van 2020, kwam naar voren dat door agrariërs in toenemende mate gebruik wordt gemaakt van private certificeringen. Sommige gevonden certificaten leken volgens de inspecteurs raakvlakken te hebben met eerlijk, gezond en veilig werken. Zoals uitgelegd door geïnspecteerde agrariërs, richten de certificaten zich voornamelijk op het hanteren van een norm of standaard voor de teelt van een gewas, waarna de agrariër een certificaat of keurmerk mag uitdragen als voldaan is aan deze norm of standaard. De agrarische bedrijven geven zichzelf op voor het mogen uitdragen van een certificaat of keurmerk en betalen hier doorgaans voor, onder andere omdat het wordt geëist door hun klant (bijvoorbeeld de retail).

Voor het programma AGS was het tot voor kort niet duidelijk wat private certificaten inhouden, waar auditinstanties op controleren en hoe zij te werk gaan. Een verkenning naar dit fenomeen kan interessant zijn mede vanuit de vraag of eventuele samenwerking of bemoeienis door de Arbeidsinspectie met deze private certificering of auditinstanties gewenst is.

6.6.1 Resultaten

Naar aanleiding van de resultaten volgt uit het onderzoek het advies om geen verdere aandacht te besteden aan private certificering in de AGS. De voornaamste reden hiervoor is dat de wet- en regelgeving boven de certificaten staan en omdat in het verleden is gebleken dat het hebben van een (product)certificaat geen garantie geeft dat binnen een bedrijf daadwerkelijk eerlijk, gezond en veilig wordt gewerkt.

6.7 Pilot: 'horen van getuigen'

Een verkennend onderzoek 'verklaringsbereidheid van werknemers uit Midden- en Oost-Europa' geeft een aantal aanbevelingen voor het horen van getuigen (arbeidsmigranten). Het doel van de pilot was om te komen tot nieuwe verhoormethoden die inspecteurs standaard in hun repertoire kunnen opnemen en inzetten tijdens inspecties, om zo de verklaringsbereidheid van getuigen te verhogen. Het programma AGS heeft een aantal van deze aanbevelingen in de praktijk uit geprobeerd, om zo de technieken te testen op haalbaarheid en effectiviteit.

6.7.1 Resultaten

De manier van openhoren, ook wel ABC-methode genoemd, die in de pilot is getest lijkt zijn meerwaarde te hebben aangetoond. De betrokken inspecteurs zijn positief en hebben aangegeven door te willen gaan met de hoormethode, waarbij de voordelen (uitgebreidere verklaringen van arbeidsmigranten gedurende verhoren) opwegen tegen de nadelen (grotere administratieve last). De effectiviteit moet verder worden onderzocht.

6.8 'Stofproblematiek in de Pluimveehouderij'

Naar aanleiding van inspecties hoort het programma AGS over problemen met stof binnen de pluimveehouderij. Voor het programma AGS is het echter moeilijk in te schatten of er inderdaad problemen zijn, hoe erg deze problemen zijn en wat zij eventueel kan doen om de stofproblemen aan te pakken. Daarom heeft een verkenning en verdieping op het onderwerp 'stof binnen de pluimveehouderij' plaatsgevonden. De resultaten van het onderzoek kunnen richting geven aan eventuele inspecties en/of interventies in de sector.

6.8.1 Resultaten

Wetenschappelijk gezien is een causale relatie tussen werken in een stofrijke omgeving en gezondheidsklachten op lange termijn door de wetenschap niet vastgesteld. Het is daarom de vraag of de Arbeidsinspectie hier verder aandacht aan moet besteden. Daarnaast lijkt de pluimveesector zelf in de RI&E al aandacht te besteden aan de omgang met dierlijke stof.

6.9 Onderzoek 'Systeemmodel van de agrarische sector'

De aanpak van problemen binnen de agrarische sector kan baat hebben bij een omvattende aanpak, waarbij ook de factoren die buiten de reikwijdte liggen van de Arbeidsinspectie, worden beïnvloed. Op deze manier is het mogelijk dat het gehele systeem, dat overtredingen en arbeidsongevallen in stand houdt, kan veranderen.

Een omvattende aanpak vraagt om het creëren van een model van het systeem van de agrarische sector waarin invloedrijke factoren zo breed mogelijk in kaart wordt gebracht en aan elkaar worden gerelateerd. Het doel is om de juiste drukpunten ('knoppen om aan te draaien') te vinden waarmee het aantal overtredingen en aantal ongevallen kan dalen.

6.9.1 Resultaten en vervolg

Het tot stand gekomen systeemmodel heeft variabelen aangewezen die van grotere invloed lijken te zijn op het systeem dat leidt tot arbeidsongevallen. Met deze informatie kan het programma AGS keuzes maken voor mogelijke interventies die zich richten op deze variabelen.

7 Tot slot

Met het programma Agrarische en groene sector van de Arbeidsinspectie is aan het gros van de bij aanvang gestelde doelen (§ 2.2) een positieve bijdrage geleverd. In een groot aantal subsectoren zijn, met soms beperkte middelen, diverse interventies succesvol ingezet. Sectoren en hun branchevereniging zijn in beweging gebracht en bij overtreders zijn handhavingsmiddelen effectief ingezet.

Op enkele doelen mogen we ook kritisch terugkijken omdat die niet of slechts gedeeltelijk zijn behaald. Zo hebben we kwetsbare groepen niet altijd goed in beeld kunnen krijgen en hebben we onderliggende mechanismen van misstanden nog niet goed in kaart kunnen brengen. Ook heeft het onderwerp biologische agentia nog altijd onvoldoende aandacht bij zowel agrarische bedrijven als bij de Nederlandse overheid.

Een aantal redenen liggen ten grondslag aan het niet altijd halen van een programmadoel. De coronapandemie en het meermaals uitbreken van de vogelgriep heeft de beweegruimte van de Arbeidsinspectie in de agrarische sector aanzienlijk beperkt. Ook hebben (periodieke) capacitaire beperkingen, maar ook de (maatschappelijke) discussies rondom stikstof, gas- en energieprijzen tot aanpassing van onze inzet genoopt.

8 Bijlage

8.1 Bijlage – Programmacijfers 2019

Programmacijfers 2019

	Zaken en werkgevers	Aantal productiezaken	HH% zaken	Aantal openstaande zaken	Productie werkgevers	Productie werkgevers geïnspecteerd	HH% werkgever
PRG061	Eerste inspectie	49	37%		30	30	70%
	Herinspectie	4	0%	1	4	4	0%
PRG081	Eerste inspectie	29	55%	822	27	27	59%
	Geen inspectieprojectsoort			795			
	Herinspectie			1			
Totaal		82	0%	1619	61	61	0%

Ingezette instrumenten

		Boeterapport	Eis	Stillegging zonder boete	Waarschuwing
PRG061	Eerste inspectie	45	1	1	33
PRG081	Eerste inspectie	14			20
Totaal		59	1	1	53

Uren

			AMF	Arbo	Totaal
Portfoliokoers	BRZO	PRG061	2027	15	2041
	Eerlijk	PRG081	4159	4	4163
	Veilig en gezond				
		Totaal	6186	19	6205

Geplande vakgroepuren	AMF				
	Arbo				
	M&V AMF	2533			
	M&V Arbo	786			
	PPM				

Productiezaken	Mieke	1110			
% tijd verantwoord t.o.v. Mieke-planning		187%			

Boeterapporten

	ATW		Waadi		WAV		WML	
	Raming	Realisatie	Raming	Realisatie	Raming	Realisatie	Raming	Realisatie
PRG061		5		2		6		3
PRG081		3				2		3
Totaal		8		2		8		3

8.2 Bijlage – Programmacijfers 2020

Programmacijfers 2020

	Zaken en werkgevers	Aantal productiezaken	HH% zaken	Aantal openstaande zaken	Productie werkgevers	Productie werkgevers geïnspecteerd	HH% werkgever
PRG061	Eerste inspectie Herinspectie	3	100%	1	3	3	100%
PRG081	Eerste inspectie Geen inspectieprojectsoort Herinspectie	283 13 19	57% 11%	822 795 1	295 5013 19	295 19	57% 11%
Totaal		318	11%	1619	5330	317	11%

Ingezette instrumenten

		Boeterapport	Eis	Stillegging zonder boete	Waarschuwing
PRG061	Eerste inspectie	25			
PRG081	Eerste inspectie Herinspectie	180 16	17	27	278
Totaal		221	17	27	278

Uren

						AMF	Arbo	PPM
	Portfoliokoers	Eerlijk	PRG061	7	460			
		Veilig en gezond	PRG081	18	8118		1446	2
Totaal				25	8578		1446	2

	Geplande vakgroepuren	AMF	
		Arbo	
		M&V AMF	8569
		M&V Arbo	1593
		PPM	

	Productiezaken	Mieke	1110
	% tijd verantwoord t.o.v. Mieke-planning		99%

Boeterapporten

	Arbo		ATW		WagwEU		WAV		WML	
	Raming	Realisatie	Raming	Realisatie	Raming	Realisatie	Raming	Realisatie	Raming	Realisatie
PRG061				1						2
PRG081		1		11		1		15		11
Totaal		1		12		1		15		13

8.3 Bijlage – Programmacijfers 2021

Programmacijfers 2021

	Zaken en werkgevers	Aantal productie-zaken	HH% zaken	Aantal openstaande zaken	Productie werkgevers	Productie werkgevers geïnspecteerd	HH% werkgever
PRG061	Herinspectie			1			
PRG081	Eerste inspectie	335	64%	822	347	347	63%
	Geen inspectieprojectsoort	53		795	54	1	100%
	Herinspectie	7	43%	1	6	6	50%
Totaal		395	43%	1619	407	354	50%

Ingezette instrumenten

		Boeterapport	Eis	Stillegging zonder boete	Waarschuwing		
PRG061	Eerste inspectie	25					
PRG081	Eerste inspectie	164	132	12	1	30	434
	Geen inspectieprojectsoort						1
	Herinspectie	7					3
Totaal		171	132	12	1	30	438

Uren

					AMF	Arbo	IKC	PPM
	Portfoliokoers	BRZO		PRG061	1			
		Eerlijk	8200	PRG081	8301	3425	3	3
		Veilig en gezond	5400					
Totaal					8302	3425	3	3

	Geplande vakgroepuren	AMF	
		Arbo	
		IKC	
		M&V AMF	
		M&V Arbo	
		PPM	

	Productiezaken	Mieke	1110
	% productie gerealiseerd t.o.v. Mieke-planning		2079%
	% tijd verantwoord t.o.v. portfoliokoers		86%
	% tijd verantwoord t.o.v. Mieke-planning		91%

Boeterapporten

	Arbo		ATW		Waadi		WAV		WML	
	Raming	Realisatie	Raming	Realisatie	Raming	Realisatie	Raming	Realisatie	Raming	Realisatie
PRG081		5		11		2		4		9
Totaal		5		11		2		4		9

8.4 Bijlage – Programmacijfers 2022

Programmacijfers 2022

	Zaken en werkgevers	Aantal productiezaken	HH% zaken	Aantal openstaande zaken	Productie werkgevers	Productie werkgevers geïnspecteerd	HH% werkgever
PRG061	Herinspectie			1			
PRG081	Eerste inspectie	2767	6%	822	2774	212	80%
	Geen inspectieprojectsoort	1		795	1		
	Herinspectie	11	0%	1	11	11	0%
Totaal	2779	0%	1618	2786	223	0%	50%

Ingezette instrumenten

		Boeterapport	Eis	Kennisgeving eis	Stelling zonder boete	Stillegging + boete	Waarschuwing
PRG081	Eerste inspectie	230	102	7	30	1	335
Totaal		230	102	7	30	1	335

Uren

				AMF	Arbo	M&V AMF	M&V Arbo	PPM
	Portfoliokoers	BRZO Eerlijk Veilig en gezond	PRG081	2983	908	2511	1791	0
Totaal				2983	908	2511	1791	0

	Geplande vakgroepuren	AMF	2826
		Arbo	1260
		M&V AMF	2204
		M&V Arbo	2636
		PPM	
		Toez MHC	

	Productiezaken	Mieke	1110
	% productie gerealiseerd t.o.v. Mieke-planning		2%
	% tijd verantwoord t.o.v. portfoliokoers		
	% tijd verantwoord t.o.v. Mieke-planning		92%

Boeterapporten

	Arbo		ATW		Waadi		WAV		WML	
	Raming	Realisatie	Raming	Realisatie	Raming	Realisatie	Raming	Realisatie	Raming	Realisatie
PRG081		1		12		5		5		13
Totaal		1		12		5		5		13

Deze brochure is een uitgave van:

Nederlandse Arbeidsinspectie

Postbus 90801 | 2500 LV Den Haag
T 0800 51 51

Augustus 2023 | Publicatie-nr. 23702551